

משה ואחיו (ובנות רעואל) למה לי?

Moses and his Early Encounters – Purpose and Prologue

(1) שמות ב

(יא) ויהיו בימים ההם ויגדל משה ויצא אל־אחיו וירא בסבלתם וירא איש מצרי מכה איש־עברי מאחיו: (יב) ויפן בה וכה וירא כי אין איש ויד אלהי־מצרי ויטמנהו בחול: (יג) ויצא ביום השני והנה שני־אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעך: (יד) ויאמר מי שמך לאיש שר ושפט עלינו הלהרגני אתה אמר באשר הרגת את־המצרי וירא משה ויאמר אכן נודע הדבר: (טו) וישמע פרעה את־הדבר הזה ויבקש להרג את־משה ויברח משה מפני פרעה וישב בארץ מדין וישב על־הבאר: (טז) ולכהן מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה ותמלאנה את־ההרטים להשקות צאן אביהן: (יז) ויבאו הרעים ויגרשום ויקם משה וישען וישק את־צאנם: (יח) ותבאנה אל־רעואל אביהן ויאמר מדוע מהרתן בא היום: (יט) ותאמרן איש מצרי הצילנו מיד הרעים וגסדלה דלה לנו וישק את־הצאן: (כ) ויאמר אל־בנותיו ואין למה זה עובתן את־האיש קראן לו ויאכל לחם: (כא) ויאל משה לשבת את־האיש ויתן את־צפרה בתו למשה: (כב) ותלד בן ויקרא את־שמו גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה:

11 And it came to pass in those days, when Moses was grown up, that he went out to his brothers, and looked on their burdens; and he saw an Egyptian striking a Hebrew, one of his brothers. 12 And he looked this way and that way, and when he saw that there was no man, he slew the Egyptian, and hid him in the sand. 13 And he went out the second day, and, behold, two men of the Hebrews were striving together; and he said to him that did the wrong: 'Why would you strike your fellow?' 14 And he said: 'Who made you a ruler and a judge over us? Do you intend to kill me, as you killed the Egyptian?' And Moses feared, and said: 'Surely the thing is known.' 15 Now when Pharaoh heard this thing, he wanted to slay Moses. But Moses fled from the face of Pharaoh, and dwelt in the land of Midian; and he sat down by a well. 16 Now the priest of Midian had seven daughters; and they came and drew water, and filled the troughs to water their father's flock. 17 And the shepherds came and drove them away; but Moses stood up and helped them, and watered their flock. 18 And when they came to Reuel their father, he said: 'How is it that you have come so soon today?' 19 And they said: 'An Egyptian delivered us out of the hand of the shepherds, and moreover he drew water for us, and watered the flock.' 20 And he said unto his daughters: 'And where is he? Why is it that you have abandoned the man? Call him, that he may eat bread.' 21 And Moses was content to dwell with the man; and he gave Moses Zipporah his daughter. 22 And she bore a son, and he called his name Gershom; for he said: 'I have been a stranger in a strange land.'

Questions:

- In what context was the Egyptian striking the Hebrew? Who is the Egyptian and who is the Hebrew?
- For what purpose did Mosheh look "this way and that"?
- If there were two Hebrews fighting (נצים), why is one called רשע? And why is he the only one to talk back to Mosheh?
- Why does he address/accuse Mosheh using terms that evoke the standoff at Sodom?
- Why does Mosheh react to his statement with fear that evokes Yaakov's reaction to his dream at Beit-El?
- Why is the relatively rare verb דלה used in the third story to depict "drawing water"? (שאב is the common verb)
- Why are these stories necessary at all?

(2) בראשית יט:

וַיֹּאמְרוּ גֵשֶׁת־הַלְּאָה וַיֹּאמְרוּ הָאֶחָד בְּאֵלֶיךָ וַיִּשְׁפֹּט שְׁפוֹט עֲתָה נָרַע לְךָ מֵהֵם וַיִּפְצְרוּ בְּאִישׁ בְּלוֹט מְאֹד וַיִּגְשׁוּ לְשֹׁבֵר הַדָּלֶת:

(3) בראשית כח

(טז) וַיִּיקָן יַעֲקֹב מִשְׁנֵתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכַן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי:
(יז) וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מִדַּהֲנֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם־בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם:

(4) שמות כא

(כ) וְכִרְיֹבָה אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ אוֹ אֶת־אִמְתּוֹ בְּשֹׁבֵט וּמַת תַּחַת יָדוֹ נָקַם יִנְקָם: (כא) אִךְ אִם־יִזְוֶם אוֹ יִזְמִים יַעֲמֵד לֹא יִקָּם כִּי כִסְפוֹ הוּא:
(כב) וְכִי־יִנְצֹו אֲנָשִׁים וְנִגְפוּ אִשָּׁה הָרָה וַיִּצְאוּ יְלָדֶיהָ וְלֹא יִהְיֶה אִסּוֹן עָנוּשׁ יַעֲנֹשׁ בְּאִשׁוֹ יִשִּׁית עָלָיו בְּעַל הָאִשָּׁה וְנָתַן בְּפִלְאִים: (כג) וְאִם־אִסּוֹן יִהְיֶה וְנִתְּתָה נַפְשׁ תַּחַת נַפְשׁ: (כד) עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן יָד תַּחַת יָד רֶגֶל תַּחַת רֶגֶל: (כה) כְּוִיָּה תַּחַת כְּוִיָּה פָּצַע תַּחַת פָּצַע חֲבוּרָה תַּחַת חֲבוּרָה:

Note: the case presented here is prefaced by a case of a man striking his slave – and the slave dies at his hand and he is avenged. Then the case is presented of 2 men fighting (נצים) and a third party, seemingly a bystander is injured, apparently by tragic accident. Yet *one* of the fighters is considered to be the *liable* one and he might be put to death. Why is the other fighter “off the hook” and how could a case of involuntary manslaughter earn the death penalty?

(5) דברים כה

(יא) כִּי־יִנְצֹו אֲנָשִׁים יַחְדָּו אִישׁ וְאִחִיו וְקָרְבָּה אִשְׁתׁ הָאֶחָד לְהַצִּיל אֶת־אִשְׁתּוֹ מִיַּד מִכָּהוּ וְשִׁלְחָה יָדָהּ וְהַחֲזִיקָה בְּמִבְשָׁיו:
(יב) וְקָצַתָּה אֶת־כַּפְּפָהּ לֹא תִחוּס עֵינֶיךָ:

In this case, 2 men are fighting (נצים) and a woman (the wife of one of them) intervenes to help her husband.

(6) ויקרא כד:

וַיִּצְא בְּדָאִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בְּדָאִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנְצֹו בְּמַחְנֶה בֵּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:

(7) במדבר כו:

וּבְנֵי אֱלִיָּאָב נְמוּאָל וְדָתָן וְאַבְיָהִים הוּאֲדָתָן וְאַבְיָהִים קְרִיאֵי הָעֵדָה אֲשֶׁר הֵצִו עַל־מִשָּׁה וְעַל־ אַהֲרֹן בְּעֵדַת־קָרַח בְּהַצִּתֶּם עֲלֵיהֶם:

(8) שמואל ב יד

(ה) וַיֹּאמְרוּ לָהּ הַמֶּלֶךְ מִדַּהֲלֶךְ מִדַּהֲלֶךְ וַתֹּאמֶר אֲבָל אִשָּׁה אֲלֻמְנָה אָנִי וַיִּמַּת אִישִׁי: (ו) וְלִשְׁפָחַתְךָ שְׁנֵי בָנִים וַיִּנְצֹו שְׁנֵיהֶם בְּשָׂדֶה וְאִין מִצְוִל בְּיַנְיָהֶם וַיָּכּוּ אֶת־הָאֶחָד אֶת־הָאֶחָד וַיִּמַּת אֹתוֹ: (ז) וְהִנֵּה קָמָה כְּלֵה־מִשְׁפָּחָה עַל־שְׁפָחַתְךָ וַיֹּאמְרוּ תִּנְיִן אֶת־מִכָּה אִחִיו וְנִמְתָּהוּ בְּנַפְשׁ אִחִיו אֲשֶׁר הָרַג וְנִשְׁמָדָה גַּם אֶת־הַיֶּרֶשׁ וְכִבּוּ אֶת־גְּחֹלְתֵי אֲשֶׁר נִשְׁאַרְיָה לְבִלְתִּי שִׁים־לְאִישִׁי שֵׁם וּשְׂאֵרִית שֵׁם עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ:

In all narratives *and* rulings which utilize נצה, there are two “peers” fighting and a third party who gets involved in some manner and is either injured or punished. Mosheh is “exposed”, the pregnant woman is injured, the wife is fined for her involvement, ה and/or the קהל is hurt by the fighting and this “widow” stands to lose the last vestige of her “husband”.

(9) שמות כא

(יב) מִכָּה אִישׁ וּמַת מוֹת יוּמַת: (יג) וְאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְהָאֱלֹהִים אָנָּה לִיְדוֹ וְשִׁמְתֵי לְךָ מְקוֹם אֲשֶׁר יָנוּס שָׁמָּה:

(10) דברים ד:מב

לָנוּס שָׁמָּה רוּצֵחַ אֲשֶׁר יִרְצַח אֶת־רֵעֵהוּ בְּכַל־יְדֹעַת וְהוּא לֹא־שָׂנֵא לוֹ מִתְּמַל שְׁלֹשֶׁם וְנוֹס אֶל־ אַחַת מִדְּהָעָרִים הָאֵלֶּה וְחָיו:

(11) במדבר לה

(כה) וְהַצִּילוּ הָעֵדָה אֶת־הָרֹצֵחַ מִיַּד גֹּאֲלֵ הַדָּם וְהִשִּׁיבוּ אֹתוֹ הָעֵדָה אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר־נָס שָׁמָּה וַיֵּשֶׁב בָּהּ עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֲשֶׁר־מָשַׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ:

(12) שמות ד:יט

וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְּוָן לֶךְ שָׁב מִצְרָיִם כִּי־מָתוּ כָּל־הָאֲנָשִׁים הַמְּבַקְשִׁים אֶת־נַפְשְׁךָ: